

2019. a kokkuvõte

Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine (Dora Pluss)

Tegevuse „Kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine „Dora Pluss““ üldiseks eesmärgiks on muuta Eesti õppimise ja teadustöö tegemise kohana tuntumaks ja atraktiivsemaks ning kõrgkoolide poolt pakutav haridus rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisemaks.

Toetatavate tegevuste elluviija on Sihtasutus Archimedes.

Projekti abikõlblikkuse periood 01.08.2015-31.05.2023.

Toetuse andmise tingimused kinnitati 09.12.2015 ja muudeti 29.07.2016 ja 19.08.2018.

Toetatavad tegevused on:

- 1) Tegevus 1. Noorteadlaste ja magistrantide osalemine rahvusvahelises teadmisteringluses: Toetatakse
 - a. alategevuses 1.1. Eesti noorteadlaste ja magistrantide õppe- või teadustööga seotud lühiajalist õpirännet välisriikidesse. Eesti kõrgkoolide noorteadlastel ja magistrantidel võimaldatakse toetuse abil osaleda välismaal toimuval erialasel konverentsil, seminaril, kursusel või muus erialases tegevuses. Lühiajaline õpiränne välisriigis kestab kuni 30 kalendripäeva (kaasa arvatud);
 - b. alategevuses 1.2. Eesti ülikoolide doktorantide õpirännet välisriigi ülikooli või teadusasutusse 1 kuni 10 kuu jooksul;
- 2) Tegevus 2. Välismagistrantide ja -doktorantide kaasamine: Toetatakse:
 - a. alategevuses 2.1. tasemeõppes täiskoormusega õppivaid välismagistrante ja – doktorante;
 - b. alategevuses 2.2. külalisdoktorante, kes tulevad Eestisse õppima üheks kuni kümneks kuuks.;
- 3) Tegevus 3. Suve- ja talvekoolide korraldamine;
- 4) Tegevus 4. Eestis õppimise ja töötamise võimaluste tutvustamine.

Tegevuste elluviimine

2019. aastal viidi ellu kõiki tegevusi.

Tegevus 1. 2019. aastal toimusid tegevused üldjoones vastavalt tegevusplaanile. Viidi läbi stipendiumite taotlusvoorud ning eraldati partneritele kvoodid vastavalt nõukoja poolt kooskõlastatud tegevuskavale. Aasta jooksul toetati tegevus 1 raames 858 noorteadlase ja magistrandi õpirännet (101% planeeritust) ja 97 doktorandi õpirännet (88% planeeritust). Toetati kokku 405 (107% planeeritust) välismagistrandi ja 95 (100% planeeritust) välisdoktorandi õpinguid Eestis ning 95 (112% planeeritust) külalisdoktorandi visiiti Eesti kõrgkoolidesse. Tänu heale koostööle partneritega on oluliselt tõusnud huvi külalisdoktorantide stipendiumite vastu, mis varasematel aastatel on olnud kesine.

Kõrgkoolide poolt korraldatavate suve- ja talvekoolide toetamiseks ei viidud läbi uusi konkursse. 2019.aastal toimus 1 talvekool ja 2 suvekooli, mis said toetuse 2018.aasta taotlusvoorudes. Eelarve kasutamine on tagasihoidlik ja projektide mõju rahvusvahelistumisele laiemalt väike, mistõttu toetas kõrghariduse ja teaduse rahvusvahelistumise juhtnõukogu

tegevuse 3 lõpetamist ja ülejäägi suunamist tegevusse 4. Õppeprorektorite varasem ettepanek suunata ülejääk eesti keele õpetamiseks välistudengitele ei leidnud piisavalt toetust.

2

019. aasta sügise seisuga kasvas Eestis kraadiõppe välistudengite arv umbes 10%, tõustes 5528 tudengini. Tegevuse 4 peamiseks märksõnadeks olid siseriiklikud meediakajastused välistudengite teemadel (ERR, Äripäev, Põhjamaade Ministrite Nõukogu rändekonverents jne) ning Statistikaameti uuring, mis käsitles välisüliõpilaste osalemist Eesti tööturul ja selle mõju majandusele. Lisaks algas koostöö Eesti suurima tehnoloogiavaldkonna uudisteportaaliga "Geenius", kes 2019. aastal alustas seeriat välistudengitest, kes vilistlasena tööle jäänud Eestisse.

2019. aastal on tegevused toimunud plaanipäraselt. Juba aasta alguses otsustati peatada tegevuse 3 raames toimuvad taotlusvoorud, kuna tegevus ei olnud soovitud mõjuga. RV juhtnõukogu toetas aasta lõpul tegevuse sellisel kujul lõpetamist ja vabanevate vahendite suunamist tegevuse 4 jätkamiseks perioodil 2021-2022. Maksetaotlused on esitatud ja menetletud, aastaks planeeritud eelarve on suures plaanis täidetud. Aasta jooksul jälgiti tegevuste rakendumist ning eelarve ja eesmärkide täitmiseks eraldati aktiivsematele partneritele lisastipendiume.

Tegevus 2. Tegevusse ei kaasata uusi välisdoktorante. Juba õppivate välisdoktorantide eelarve kalkulatsiooni arvestatud katkestamised ja akadeemilised puhkused on olnud planeeritud väiksemad, mistõttu võib eelarvereval viimastel aastatel raha otsa saada. Selle riski realiseerimise maandamiseks jälgime pidevalt maksetaotlusi. Juhul kui välisdoktorantide efektiivsus on jätkuvalt arvestustest oluliselt parem, peame viimasel aastal (2021-22) teiste alategevuste arvelt välisdoktorantide reale raha juurde võtma (näiteks välismagistrantidelt). Riski realiseerumise tõenäosust saame hinnata 2020.aasta lõpuks, kui kõik doktorandid on jõudnud oma õpingutes vähemalt poole peale.

Tegevus 3. Olles arutanud partnerite ja ministeeriumiga võimalust selle tegevusega mitte edasi minna otsustati suunata vahendid tegevuse 4 toetusperioodi pikendamiseks. Arutlusel olnud välistudengite eesti keele õppe toetamine ei leidnud toetust seoses struktuuritoetuste bürokraatiast tuleneva toetuse maksmise võimaliku korralduse ja kursusel osalevate välistudengite oodatava arvu väiksusega.

Tegevus 4. Aasta lõpul toetas juhtnõukogu tegevuse jätkamist 2021-2022 tegevuse 3 jäägi arvelt. Vastav muutmissettepanek tehakse pärast tegevuse 3 viimase maksetaotluse menetluse lõppu.

Väljundnäitajate täitmine

Väljundnäitajate täitmine on toodud tabelis 1.

Tegevuse 1 väljundnäitaja „Eesti noorteadlastele ja magistrantidele õpirändeks välja antud toetuste arv“ täitmine on hea. Tegevuses 1.1 viidi läbi 11 taotlusvooru.

2019.aastal sõlmiti 882 lepingut summas 1 061 697 eurot. Kõige rohkem stipendiaate (279) oli Tartu Ülikoolist. Keskmine õpiränne kestis 6,5 päeva ja keskmine stipendium oli 1191 eurot. Tegevuses 1.2 viidi läbi 5 taotlusvooru, mille raames edastasid partnerid rahastamiseks 100 õpirännet. Kolm partnerite poolt esitatud stipendiaati loobus stipendiumist. 2019. aastal sõlmiti 97 lepingut kogusummas 512 237 eurot.

Tegevuse 2 väljundnäitaja „Eestis õppimiseks toetuse saanud välismagistrantide ja – doktorantide arv“ täitmine on hea.

Välismagistrandid (tegevus 2.1) Kokku on aruande seisuga toetatud aastase stipendiumiga 281 välismagistrandi õpinguid Eestis.

Välisdoktorandid (tegevus 2.1) 2019. aastal jätkati 99 doktorandi toetamist, uusi doktorante enam programmi ei võeta. Kokku on aruande seisuga sihttaseme täitmine - 261 välisdoktorandi õpinguid.

Külalisdoktorandid (tegevus 2.2) 2019. aastal toetati 95 külalisdoktorandi õpirännet Eesti kõrgkoolidesse (arvestatud on neid külalisdoktorante, kelle õppevisiit on lõppenud 2019. aastal).

Toetust kasutasid Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool, Eesti Maaülikool ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia. TÜ-s ja TTÜ-s on külalisdoktorantide huvi Eestis õppimise kasvavalt suur, neile eraldatud kvoot täidetakse.

Kogu programmi perioodil on toimunud kokku 204 külalisdoktorandi õppevisiit Eestisse.

Tegevuse 3 väljundnäitaja „Toetatud suve- ja talvekooli projektide arv“ on oodatust väiksemaks jäänud partnerite huvi suve- ja talvekoolide projektide vastu ning projektide endi ulatus ja mõju kõrghariduse rahvusvahelistumisele. 2019. aastal taotlusvoore läbi ei viidud. Toimus üks talvekool ning Eesti Kunstiakadeemia "Summer Academy of Art, Design and Architecture – Possible Futures".

Detsembris kogunenud kõrghariduse ja teaduse rahvusvahelistumise juhtnõukogu toetas tegevus 3 lõpetamist ja ülejäägi suunamist tegevusse 4.

Tegevus 4. Study in Estonia jätkas väljavalitud sihtturgudel tegevusi koostöös ülikoolidega. Koostöös ülikoolide rahvusvahelise turunduse elluvijatega lähtuti tegevustes nii traditsioonilistest sihtturgudest kui ka sihtriikide turu-uuringu tulemustest.

Kõrghariduse rahvusvahelise tutvustamise strateegias välja toodud indikaator „Välisüliõpilaste osakaal magistri- ja doktoriõppes“ on 2019. aasta seisuga täitunud. Indikaatori arenguid tuleb aga siiski hoolega jälgida ning endiselt panustada tugevalt ka turundustegevustesse ning toetada ülikoole nii värbamis- kui muudes rahvusvahelistumisega seotud tegevustes.

Tabel 1. Tegevuse väljundnäitajate kumulatiivne täitmine

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihtväärtus	Saavutatud väärtus 31.12.2019 seisuga	Täitmine 31.12.2019 seisuga (%)
Projekti näitajad				
Eesti noorteadlastele ja magistrantidele õpirändeks välja antud toetuste arv	Arv	5350	3220	60%
Eestis õppimiseks toetuse saanud välismagistrantide ja –doktorantide arv	Arv	3000	1743	58%
Toetatud suve- ja talvekooli projektide arv	Arv	15	9	60%
Sihtriikides korraldatud turunduskampaaniate arv	Arv	30	60	200%
Meetme tegevuse ülesed näitajad				
Välisüliõpilaste osakaal magistri- ja doktoriõppes	%	7	21,2	302%

Eelarve kasutamine

Eelarve täitmine on ajakavast veidi maas alategevuste käivitamise hilinemise tõttu ja 2018 oli esimene täismahus aasta. 2018. aastal rakendunud toetuse andmise tingimuste muutmise tulemusel suurenes 2019. aastal tegevuse 2 kulu ja meetme kogueelarve täitmisega probleeme ei ole.

Kokku on projektidele seisuga 31.01.2019 hüvitatud perioodi 2016-2019 abikõlblikke kulusid 13,4 mln eurot, mis teeb 60% võetud kohustustest (Tabel 2).

Tabel 2. Tegevuse võetud kohustused ja välja makstud perioodil 2016-2019 (abikõlblikud kulud).

Projekti nimi	Võetud kohustused	Välja makstud	Välja makstud osakaal võetud kohustustest
Dora Pluss	22 330 765	13 446 824	60%